

Varčno gospodarjenje

Sedaj, v tretjem mesecu planskega leta v nekaterih gospodarskih organizacijah in komunah že poskušajo ugotovljati in analizirati rezultate dosedanjega gospodarjenja. Kolikor so podatki znani, je mogoče razbrati, da v splošnem proizvodnja še ni dosegla planske ravni, pa tudi izvoz kot ena najvažnejših postavk letošnjega plana še zaostaja. Kaže, da se proizvodnja še vedno ni prav zmožila v razmerah, ki jih je prinesel novi gospodarski sistem. Večje zahteve mora pač premagovati s podobenstvi, pri čemer naj bi tako gospodarske organizacije kakor vsi drugi čim bolj v našem gospodarstvu, od komun do zveze, v večji meri izkoristili rezerve, ki nedvomno obstajajo, ki pa nanje niso bili pozabimo. Ena takih rezerv je tudi racionalno in varčno gospodarjenje.

Gospodarski sistem nam po sebi zahteva tako gospodarjenje prav s tem, da nalaga gospodarskim organizacijam večje zahteve tako glede na domači in posebnost se tuji trg. Toda od zahtev do izpolnitve je večina dolga pot, na drugi strani se pa tudi sistem v lastni praksi sproti izpolnitve in odkriva tudi slabosti, ki jih je treba odpravljati. Lanske izkušnje nas ravno opozarjajo, da bo marsikje mogoče doseči večje učinke pri gospodarjenju, če bomo zaostrili upravljanje racionalnejše in varčnejše potrošnje razpoložljivih sredstev tako v gospodarstvu kakor tudi v javnih službah.

Ustavimo se n. pr. pri uvozu. Znano je, da je bil lani uvoz reprodukcijskega materiala, opreme in blaga za široko potrošnjo razmeroma velik. Namen je bil dober. Uvoženo blago naj bi zaradi svoje kvalitete in pestrejših izbire pritiskalo na domačo industrijo, da bi začela bolj delati. No, uvažali so žal tudi nekaliteto blago in tako, ki ga tudi doma proizvajamo in ga povrh še prodajajo po višjih cenah. Sedaj bi bilo treba uvoz čim bolj podrediti potrebam domače proizvodnje in izvozu. Tako naj bi reprodukcijski material iz uvoza prvenstveno zagotavljal tistim gospodarskim organizacijam, ki izvažajo. Proizvodnja naj se v pogledu reprodukcijskega materiala tudi v večji meri nasloni na domačo vire. Podobno velja za uvoz opreme, pri čemer bi bilo treba preprečiti uvoz take opreme, ki jo proizvajamo doma.

Področje, kjer bi z varčnim gospodarjenjem lahko zelo veliko pridobili, je investicijska potrošnja. Znano je, da je Jugoslavija med tistimi državami, kjer je delež investicij v družbenem proizvodu zelo visok. Sredstva ne gre zanikati, da se imamo tudi med velikim investicijskim vlaganjem zahvaliti za hiter gospodarski razvoj. Toda na drugi strani bi bilo dobro pregledati, kako je z rentabilnostjo posameznih investicijskih vlaganj, posebno dolgoročnih, ki začenjajo vračati sadove šele čez dolga leta. Tudi novi kreditni sistem se je pri tem še premalo uveljavil, da bi namreč s svojimi zaostrenimi pogoji v večji meri pritiskalo na rentabilnost investicijskih vlaganj. Dejstvo, da dobri del sredstev še vedno prihaja iz centralnih skladov najbrž tudi svoje prispeva k neracionalni potrošnji.

V času, ko si prizadevamo za uveljavitev naše proizvodnje na mednarodnem tržnici, bi bilo umestno, če bi dali prednost takim investicijam, ki bi omogočile hitro povečanje izvoza, in to za daljšo perspektivo. Pri investicijski politiki upravnomo-teritorialnih enot, pa je treba skrbeti, da se ne bi spuščale v investicije, za katere nimajo kritja v ustreznih denarnih sredstvih.

Se posebno naročimo na to, da s sredstvi ravna gospodarske organizacije. Lotos od njih v tem pogledu upravičeno pričakujemo napredek. Pravilniki o delitvi čistega in osebnega dohodka, ki so jih lani sprejeli, naj bodo upoštevani pri smotnem usmerjanju njihovih sredstev na sklade in osebne dohodke. Lani so osebni dohodki v gospodarstvu močno narasli, marsikje celo bolj kakor proizvodnja in produktivnost. Zavedamo se, da je prav ustrezno naraščanje osebnih dohodkov in s tem standarda s proizvodnjo in produktivnostjo bistvena spodbuda za uspešen gospodarski razvoj. Toda na drugi strani se moramo v večji meri kot doslej boriti proti nerazumnemu trošenju sredstev za osebne dohodke. Tako potrošnja je škodljiva in nevarna ne samo za gospodarstvo v celoti, marveč tudi za napredek sleherne gospodarske organizacije, ki bi neodgovorno ravnila. Subjektivne sile v podjetjih, organi upravljanja in sindikati pa tudi drugi proizvajalci v običnih bi morali zato predvsem skrbeti za dosledno uveljavljanje pravilnikov pa tudi za njihovo nenehno izpolnjevanje.

A. JAVORNIK

RUSK IN GROMIKO. — Zunanja ministra ZDA in Sovjetske zveze sta se sinoči ponovno sestala, da bi nadaljevala razgovor, ki sta ga začela v nedeljo zvečer. Obveščeni krogi pravijo, da sta se v nedeljo zvečer Gromiko in Rusk odkrito, toda precej ostro, pogovarjala o nekaterih problemih razorožitve in o Berlinu.

ZAKLJUČNA FRANCOSKO-ALŽIRSKA POGAJANJA

SPORAZUM PRED DURMI

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

ZENEVA, 12. marca. — Evianski razgovori se bližajo koncu. Sporazum je pred durmi. Hkrati s tem pa raste občutek, da je pretirana naglica tvegana. Če bodo pustili vrzeli v obširnem dokumentu, ki naj bi ga podpisala voditelja obeh delegacij, je lahko to v sedanjih alžirskih razmerah zelo nevarno. Zato je nujno, da se natanko dogovore o odnosih in odgovornostih.

Zato tukaj davi ne govorimo več o tem, da bi evianska konferenca končana v torku ali sredo, kakor so imeli doslej. Zavrženo se lahko za dan ali dva. Ko pa bodo uradno objavili, da je končana, ne bo ostalo nič nejasnega. Eden alžirskih delegatov je v zasebnem razgovoru izjavil: »Vsakdo bo imel svojo odgovornost. Ne bo nejasnosti, ki lahko v hišo pokvarijo vse, kar je bilo doseženo z dosedanjim potrpeljivim delom in pogajanjem.«

O čem se dogovarjajo? Se vedno je na dnevnem redu zadnje poglavje dokumenta, ki je v posebnem dosjeju z naslovom »Prehodno obdobje«.

Delegaciji sta na današnjem plenarnem sestanku v hotelu »Paris« predvsem razpravljali o vojaških problemih in pripravah v zvezi s prihodnjim obdobjem. Takoj sta določili dve posebni komisiji, ki sta se umaknili v stranski prostor, da bi skušali najti rešitev. Seja je trajala skoraj tri ure in se je nadaljevala takoj po kosilu.

Pravijo, da je bila razprava precej »živahna«. To je tudi razumljivo. Na dnevnem redu so bili vojaški problemi, ki so bili v sedanjih alžirskih razmerah zelo nevarni. Zato je nujno, da se natanko dogovore o odnosih in odgovornostih.

»Ni treba biti ne optimist ne pesimist,« je izjavil eden izmed alžirskih delegatov, »ko je prišel na drugi evianski sestanek.« Treba si je prizadevati, da bi kaj dosegli.

Da pa vendarle sodijo, da so pogajanja pred zaključkom, pričata tudi dve vesti, ki sta prispeli iz Pariza in Maroka. Okrog dvorca Aunoy so podvojili stražo in poostroili varnostne ukrepe, tako da so celo novinarje, ki tam »dežurajo«, zaprosili, naj se umaknejo s svojih »strategijskih pozicij« ne kaj sto metrov vstran. Hkrati so ponovno poostroili redno in preprosto letal nad celotnim področjem v okolici dvorca, v katerem so Ben Bela in njegovi tovariši.

Sklepajo, da se pripravljajo odhod alžirskih ministrov v Maroko. Zdi se, da se potrdjuje vest, ki je danes prispela iz Maroka: ulice Rabata krasijo z zastavami — v pričakovanju prihoda Ben Bele in drugih alžirskih ministrov.

Kakor ugotavljajo, zdaj vse »dobro kaže«. V Evianu so sicer pustili najtežavnejše probleme za konec.

●●● Nadaljevanje na zadnji strani

Odločni protesti proti atomskim poskusom

Canberra, 12. marca. (TASS). Avstralska javnost protestira proti sklepu ZDA, da bodo obnovile atomske poskuse v atmosferi. Pripadniki avstralskega gibanja proti atomski oborožitvi so ponoči 10. marca demonstrirali pred ameriškim veleposlaništvom v Melbourneu.

Med demonstranti je bilo največ študentov univerze v Melbourneu, ki so ostali pred poslopjem veleposlaništva 12 ur. Nosili so plakate, na katerih je pisalo: »Zahtevamo opustitev poskusov.« Atomski poskusi prinašajo smrt in »Zahtevamo pogajanja o prenehanju poskusov.«

London, 12. marca. (TASS). List »Daily Worker« poroča, da je imel izvršni komite KP Velike Britanije sejo, na kateri je generalni sekretar partije John Gollan izjavil, da se v Britaniji krepi gibanje proti sklepu ZDA o obnovitvi atomskih poskusov v atmosferi. Gollan je tudi poudaril, da je potrebno, da dobi protiatomsko gibanje nacionalne okvire. Kritiziral je stališča predstavnikov britanske vlade in laburistične opozicije, ki so jih zavzeli v parlamentarni razpravi do obrambnih vprašanj, in dejal, da se njihova stališča v ničemer ne ločijo. Rekel je, da desni laburistični voditelji podpirajo vlado tudi v drugih vprašanjih.

Gollan je ob tej priložnosti povedal, da ima KP Britanije zdaj 30.455 članov, kar je 2883 več kot v začetku lanskega leta.

CEL KAMION PLASTIKA EKSPLODIRAL — Teroristi OAS so pred dnevi povzročili eksplozijo kamiona, ki je bil poln plastike. Kamion so pripeljali v predmestje pred palačo, v kateri je bilo zborovanje »Gibanja za mir«. Parkirali so ga na avtomobilski postaji, kjer je čakalo polno ljudi. Atentat, nad katerim se je zgrajal ves Pariz, je terjal tri smrtni žrtve in sedemdeset ranjenih.

TISKOVNA KONFERENCA O TURIZMU

Ugodnosti izven glavne sezone

Večina počitniških domov bo letos dostopna vsem turistom

BEOGRAD, 12. marca (Tanjug). Predsednica Sveta za turizem Milka Kufrin je generalni sekretar Turistične zveze Jugoslavije Dušan Marić sta danes seznanila novinarje s pripravami na letošnje turistično sezono.

Na sestanku s novinarji v državnem sekretariatu za blagovni promet je bilo rečeno, da se komunne in gospodarske organizacije čedalje bolj zanimajo za razvoj turizma na svojem področju in da vidijo posamezne komunne v njem glavno oporo na svoji gospodarski razvoji. Od letos bodo republike prvič sodelovale s precejšnjimi sredstvi v razvoju turizma. Tudi v okviru federacije dobiva ta gospodarska panoga svoje pravo mesto, zlasti z vidika povečanja deviznega dotoka in zboljšanja plačilne bilance s tujino.

Milka Kufrin je poročala, da je bilo na zadnji seji odbora za gospodarstvo ZIS

jajo mnoge objekte in odstranjujejo nekatere pomanjkljivosti in nastanitvi in prehrani turistov.

Domači turisti bodo tudi letos lahko v ugodnejših pogojih preživeli dopust izven glavne turistične sezone. V juniju in septembru bodo imeli pri cenah penziona 30 odst. popusta, v maju in prej oziroma do septembra pa tudi do 50 odstotkov. Cene v gostinskih objektih in manjših turističnih krajih se gibljejo v sezoni od 800 do 1500 dinarjev, izven sezone pa od 650 do 1000 din. Za turiste, ki se bodo odločili za bivanje v večjih turističnih centrih, bo novost 17 samopostrežnih restavracij, ki bodo ob nastanitvi v zasebnih hišah ali počitniških

●●● Nadaljevanje na zadnji strani

● DŽAKARTA

Dr. Satono, ki je bil ob nedavni reorganizaciji vlade imenovan za podpredsednika vrhovnega posvetovalnega odbora in namestnika prvega ministra je prevzel novo dolžnost. Pred njim je bil na tem mestu dr. Rulan Abdulgani. Menijo, da so ga zamenjali, ker se ni strinjal s sedanjo indonezijsko gospodarsko politiko in nekaterimi vidiki politike v zvezi z Zahodnim Irjanom.

● BONN

Ob sodelovanju uradnih predstavnikov je bilo v Stuttgartu zborovanje profašističnih emigrantov in nemških beguncov iz Češko-slovaške. Proslavljali so 23. obletnico razkosanja Češko-slovaške in ustanovitve »neodvisne Slovaške« pod nacističnim varstvom. Dr. Javni sekretar v pokrajinski vlad Baden Wittenberg Sepp Schwarz, je v pozdravni govor, »da bo Slovaški vrnjena svoboda«.

● HANOJ

Radljska postaja »Glas Patet Lao« je sporočila, da je letalo ameriške proizvodnje iz sestava letalskih sil generala Fumija Nosavana v četrtke bombardiralo področje Nam Ta v severozahodnem Laosu, da pa ga je protiletalske topništvo sil Patet Lao močno poškodovalo. Poškodovano letalo je pristalo na letališču Nam Ta, čeprav je bil pilot letala hudo ranjen.

● WASHINGTON

V finančnem odboru predstavnikega doma ameriškega kongresa se je začela debata o radikalni reformi ameriške zunanje trgovine, ki jo je predsednik Kennedy predlagal s posebno poslanico kongresu v začetku letošnjega januarja. Smatrajo, da bo to ena najpomembnejših diskusij o politiki Kennedyjeve administracije. Zakonodajni predlog obravnava bodoče gospodarske odnose ZDA z državami skupnega trga.

investicijski dejavnosti »na
kres« in »Rasiček«, o stanju
vanjskih skupnostih v novem
meškem okraju, o družbe-
nem planu komun in pre-
hrani delovnih ljudi, o Be-
roju za programiranje pro-
gramov, o Centralnem zavodu za napre-
dek gospodinjstva, o tem
kako volimo hišne svete in
o problemih družbene pre-
hrane. Razen tega objavlja
»Občane« v tej številki tudi
skico osnutka generalnega
načrta Kranja in novice iz
komun v drugih republikah.

je v okolici še precej. Nekaj po 10 in še več kilometrov
Foto: Batah

Izdaja in tiska Casopisno podjetje "DELO", Ljubljana, Tomšičeva 1-3. Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva 1. Uprava: Tomšičeva 1, telefoni 23-522 do 23-526. Oglasi in oddaje: Ljubljana, Titova 5, telefoni 21-895. — Narodniški oddelke: Ljubljana, Titova 3, telefon za Ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje naročnike 21-832. — Poštni predal — 29. — Brzovrati naslov "DELO" Ljubljana. — Ziro račun pri Narodni banki, Ljubljana 600-11-1-167. Mesečna naročnina 550 din. Rokopisov ne vračamo.

neje pojasnil
je hkrati po-
je vznemiril.
je, je Granite
skliknil: »Dr.
Kauffmanna.
nekaj čevljev
vani vse oči
groze.
govoril o ne-
fmanu.
neka ženska
meduž blisko-
pogledom v
grove zaupal
države.
eomajno na-
na otroke.
zadušil v
posebno ne-
nazaj dvakrat
č govoril o
s spominjam
s tuisom...
drugena naj
žagega. Lahko
našim najbrž
dravnikov.
sreča spet

Poklic: tobačni inženir

BOGOTA — Zemeljski plaz, ki se je zaradi hudih naličev sesal na del mesta Pensilvania v kolumbijski pokrajini Caudas, je zahvaljujuč tridimenzionalni žrtve. Zadnje dni je bilo v tej pokrajini toliko dežja, da se je moralo 45.000 prebivalcev izseliti iz Pensilvanie, ki je ostala brez elektrike in pitne vode.

CASTELBOLOGNESE — Komistija, ki proučuje vzroke hude železniške nesreče na progi Lecce — Milano — smrti žrtve je bilo skupno 13, okoli 90 ljudi, večina sezonskih delavcev, pa se zdravi v bolnišnicah — je ugotovila, da so bile signalne naprave v redu, zato zaslišujejo strojevodjo in njegovo pomočnika.

LONDON — Znanja angleška igralca Vivien Leigh, ki trenutno gostuje na Novi Zelandiji, se bo v bližnji prihodnosti poskušala kot prva v »musicalih«, ki so zdaj v Veliki Britaniji zelo v modi.

CHICAGO — Federalno sodišče je obsodilo pet tihotapev in prekupevalcev z mamili, ki so imeli mrežo na vsem ozemlju ZDA in katerih mesečni zaslužek je znašal okoli 80.000 dolarjev. To je že tretja tihotapska skupina, ki so ji prišli letos na sled.

RIM — Potem ko bodo naslednje septembra, posneli film »Kleopatrin«, bo zadel režiser Fred Zinnemann po naročilu družbe »20th Century Fox« v Rimu in Firencah pripravljati film o Michelangelu. V naslovni vlogi bo nastopil Burt Lancaster ali pa Marlon Brando.

DUNAJ — Ta teden bo Herbert Karajan, ki je nedavno odstopil, spet prevzel umetniško vodstvo v dunajski državni operi.

NEW DELHI — Nepalsko zunanje ministrstvo je izdalo šestim angleškim alpinistkam dovoljenje za poskus vzpona na 6860 m visok himalajski vrh, ki za zdaj še nima imena.

PARIZ — Prometne nesreče v francoskih mestih so lani zahtevale 9337 smrtnih žrtve, v italijanskih mestih in na dovoznih cestah v neposredni okolici pa se je v istem obdobju smrtno ponesrečilo 6632 ljudi.

NEW YORK — Na ameriškem trgu igra — bolj za odrasle kot za otroke — so se pojavile lutke, ki se jih sonce prime kot ljudi. Brž ko je lutka (in z njo lastnik) predloži na soncu, se sproži mehanizem za zvočno svarilo v njeni notranjosti.

WASHINGTON — Po podatkih uprave za radioaktivne izotope uporablja nove pripomočke na ozemlju ZDA 1900 podjetij; približno pol milijona ljudi na leto zdravijo z radioaktivnimi izotopi, predvsem s kobaltom 60.

LONDON — Ustanovitev posebnih zavodov za zdravljenje kadilcev je predlagala vladi devet britanskih znanstvenikov, ki so ugotovili, da umre za določenimi boleznimi povprečno 30-krat več kadilcev kot nekadilcev.

Potrošnja cigaret in drugih tobačnih izdelkov sicer narašča, vendar se z racionalizacijo, modernizacijo in avtomatizacijo širijo tudi proizvodne zmogljivosti, zato mora tobačna industrija ustreči najrazličnejšim zahtevam potrošnikov. Inženirji, ki prihajajo v tobačne kombinatne, imajo premalo ožje strokovnega znanja, da bi mogli ugoditi vrsti zahtev in želja potrošnega trga, zato so začeli že pred leti razmišljati o ustanovi, ki bi usposabljala tobačne inženirje.

Več tobačnih tovarnov iz Finske, Švedske, Norveške, Velike Britanije, Grčije, Nizozemske in drugih dežel je dalo sredstva, s katerimi so začeli leta 1956 v Hamburgu graditi tobačno tehniško šolo. V prvi ustanovi svoje stroke so najprej prirejali štirimesečne tečaje za ljudi, ki so že delali v tobačnih tovarnah, aprila 1958 pa so se zbrali v šoli prvi mladi ljudje iz več dežel: začel se je triletni študij za inženirje tobačne stroke.

Pogoj za sprejem sta splošna in strokovna šolska izobrazba oziroma dveletna praksa pod strokovnim nadzorstvom v strojni industriji. Prvi trije semestri so zelo podobni študiju za strojne inženirje, šele po poldrugem letu pridejo na vrsto predmeti, kot so posebni stroji za tobačno industrijo, tovarniška obdelava in predelava tobaka, tobačna kemija, tobak kot surovina, vrste tobačnih izdelkov. Med počitnicami morajo študentje na dvo-mesečno prakso v eno izmed evropskih tobačnih tovarnov, ki pomagajo vzdrževati šolo. Čeprav je izobrazba ozko strokovna, si inženirji kot strojniki baje pridobijo dovolj znanja tujskimi državni operi.

Z avtomatičnim kadilcem, enim izmed pripomočkov v šoli za tobačne inženirje, je mogoče ugotoviti vse o cigareti: sorto, kakovost in množino tobaka, odstotek nikotina ipd.

di za delo v drugih panogah predelovalne industrije.

Uničene podobe slikarja Gorkega

V letalu, ki je prejšnji teden strmoglavilo nedaleč od newyorškega letališča Idlewild, je bilo 15 abstraktnih slik Archila Gorkega, slikarja ruske narodnosti, ki je živel in ustvarjal v ZDA. Te slike so uničene, večina umetniških stvaritev pa je zgorela ob slikarjevi smrti leta 1948, ko je izbruhnil požar v ateleju.

Alkoholizem v ZDA

Najnovejša analiza kaže, da je v ZDA okoli pet milijonov alkoholikov, med njimi kakih 800.000 žensk. Lani se je v ameriških bolnišnicah zdravilo 1,2 milijona alkoholikov; po statističnih podatkih se število alkoholikov zviša vsako leto povprečno za četrte milijona.

Arheološke izkopanine, ostanki davne preteklosti Brionov.

14 zelenih otokov pred Pulo

Na prelomu stoletja je na Brionih zatiral malarijo sloviti bakteriolog Robert Koch

Pred vhomod v pulski zaliv je v dolžini šestih kilometrov razvrščenih 14 manjših otokov Brionskega arhipelaga, ki ga loči od istrske obale dva kilometra širok Fažanski kanal. Od daleč so Brioni podobni gozdom, ki rastejo naravnost iz morja. Nič čudnega, saj so otoki z bujnim rastlinstvom zelo nizki, povprečno segajo komaj 25–35 m nad morsko gladino. Najvišji grič je 42 m visoka Straža na Velikem Brionu. Ravnice in trate med gozdnatimi vzpetinami dopolnjujejo podobno otočja.

Pred sedmimi desetletji (avgusta 1893) je dunajski inženirjeec Paul Kuppelwieser kupil 14 brionskih otokov za 75.000 zlatih goltsdinarjev. Takratna cena je bila sorazmerno zelo ugodna, vendar je moral kupec vložiti precej sredstev za zatiranje malarije na otoku; tudi sam je zbolel, ko je prvič prišel na Brione. Poslal je slovitega mikrobiologa Roberta Kocha, ki je v letih 1901–1902 na otoku zatiral malarijo. O tem priča spomenik v brionskem kamolomu.

Nato so se začeli Brioni razvijati v znano letovišče. Lastnik jih je hotel urediti kar najlepše, zato je naročil mornarjem, naj prinašajo eksotične rastline in drevesne sadike iz Sredozemlja, Indije, Kitajske in iz Japonskega. Na Velikem in Malem Brionu je uredil farmo jelenov, srn, fazanov, novej, flamingov in drugih redkih ptic. Vzporedno z naraščanjem turizma je skušal lastnik rešiti pozabo tudi kulturnozgodovinske spomenike, ki jih je bilo mnogo zlasti na Velikem Brionu, kjer je nekoč cvetela ena najlepših kolonij Rimljanov, ki so osvojili Istru v drugem stoletju naše dobe. Na otokih so uredili: vinograde in oljčne nasade ter zgradili več stavb, katerih najlepša je bila v zalivu Verige. Zgodovinarji pravijo, da so tja prihajali rimski cesarji, ki so imeli v južni Istri velika posestva.

Iz tistih časov in iz kasnejšega bizantinskega obdobja so se ohranili številni ostanki poslopij, med njimi naselja v Dobriku, ostanki bizantinske bazilike in Petrove cerkvice, sledovi mozaikov ipd.

Razgibane preteklost, v kateri so se na Brionih zvrstili kot gospodarji Rimljani, Bizantinci in Benečani, potem pa Avstro-Ogrski, Francija in Italija, je ustvarila mnoge zgodbe. Ena iz rimskih časov pripoveduje, da je imel lastnik rimskega dvorca, star, grd in grhost pleme-nitaš, zelo lepo mlado ženo, ki se je zaljubila v fanta iz Fažane, zmagovalca v puljskem amfiteatru. Med proslavljanjem zmage je paricij zvalil zmagovalca v klet pod svojim dvorcem v zalivu Verige in ga dal

iz maščevanja živega zaidati.

Po skoraj 2.000 letih se vedno živi ta zgodba med prebivalstvom Brionov, ki so po propadu Rimljanov životali vse do prihoda Kuppelwieserja, ki je dal otoku novo življenje. V tem stoletju so dogodiki prinesli na Brione vrsto sprememb. Ko je Istru po prvi svetovni vojni pripadla Italiji, je umrl dunajski inženirjeec, njegov sin pa je prišel pod stefaj in je leta 1930 napravil samomor. Med obema vojnama so bili Brioni nekaj časa letovišče, kasneje pa so postal center italijanske mornariške akademije. Tik pred koncem druge svetovne vojne so na Brionih grmele eksplozije letalskih bomb, s katerimi so zavrniki zasuli nemške položaje.

R. A.

Sto let eskimske književnosti

Ko se je s prvo številko književne revije na Grönlandu — v njej so bile prvotne tiskane izvirne in ljudske pesmi ter proza eskimskih avtorjev, prav tako pa tudi prevodi angleških, francoskih in danskih črtic — pred sto leti rodila književnost Eskimov, ljudstva mongolskega izvora na skrajnem severu (v glavnem na arktičnih obalah Severne Amerike in na Grönlandu), ljudstva, ki se tako imenuje po indijanski besedi »eskim-wana« (po naše: tisti, ki jedo surovo meso).

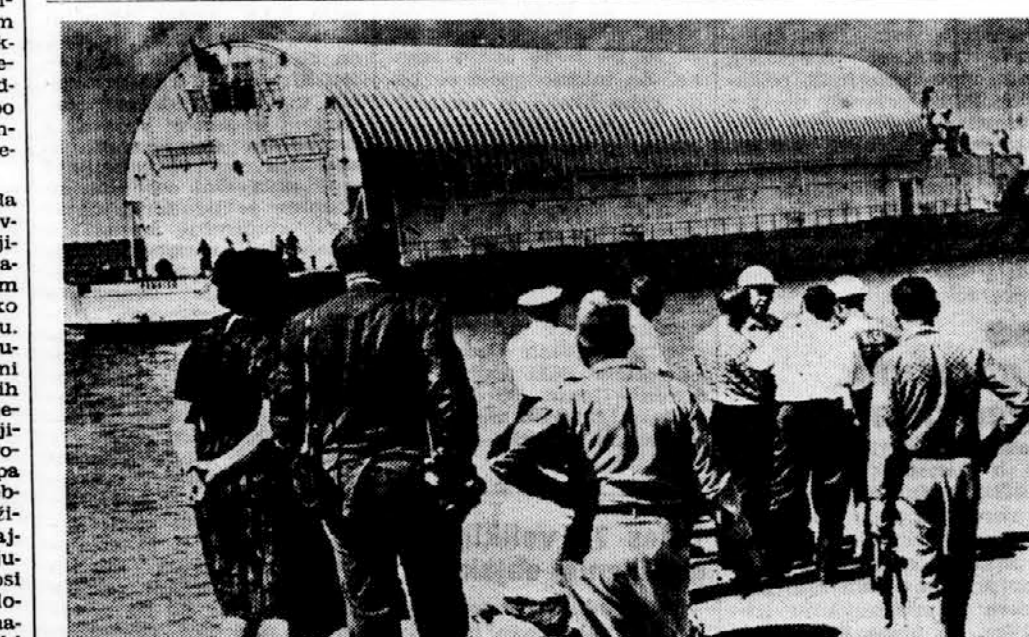
Čeprav je prišla pobuda za razvoj eskimske književnosti od zunaj, je ta književnost v glavnem zasnovana na zelo razvitem ustnem izročilu, ki je zbudilo veliko zanimanje drugod po svetu. Eskimske zgodbe pripovedujejo o odnosih med ljudmi pod vplivom raznih naravnih sil in se po navadi končujejo z moralnim naukom. Njihove pesmi so kratke, pogosto imajo refren, rime pa skoraj ne poznajo. V posebnosti imajo refren, rime pa skoraj ne poznajo. V posebnosti imajo refren, rime pa skoraj ne poznajo. V posebnosti imajo refren, rime pa skoraj ne poznajo.

O življenju in kulturi Eskimov je svet izvedel zadnja desetletja precej, zato je

razumljivo tudi čedalje večje zanimanje. Na severna področja hodijo tudi arheologi, ki proučujejo preteklost in njene vplive na sedanost Eskimov. To severno ljudstvo živi poleti pod soncem, pozimi pa v zemljankah

in v času lova v iglujih, oblihi hišah iz ledenih klad. Neka ameriška odprava je pred nekaj tedni odkrila sledove eskimskega naselja iz 5. stoletja pred našim štetjem. Strokovnjaki pravijo, da je bilo tam eno doslej

največjih znanih eskimskih naselij (v bližini sedanega kraja Nome na Alaski). V njem so našli precej ostankov, po katerih sklepajo o življenju prebivalcev daljnega severa v tistih davnih časih.

Skoraj 3.600 km daleč, po treh rekah in skozi Mehški zaliv je splov v desetih dneh pripeljal iz Huntsville v Alabami do Cape Canaverala na Floridi novo raketo »Saturn«, ki jo bodo izstrelili morda čez dva meseca. Strokovnjaki napovedujejo, da bo raketa (na sliki pod obokano streho na splavu) v dveh letih že tako izpolnjena, da bo z njo mogoče izstreliti vesoljsko ladjo s posadko proti Mesecu.

Foto: AP

Za dobro voljo

»Saj sem rekla, da se ti je sanjalo o vilo-mitih!«

»France pri vseh znanjih hvali vajino izredno gostoljubnost!«

Križanka

VODORAVNO: 1. sodobni slovenski pisatelj («Clovek na meji»), 8. francoski pisatelj, Nobelov nagradenec leta 1952 (Frodo), 9. glavno mesto starodavne grške pokrajine Argolide, 10. predpotopna pčica, katere ostanke so našli na Novi Zelandiji, 11. začetnik slovenskega literarnega zgodovinarja, 13. kraljica za deciliter, 14. priprava za rezanje, 16. ženska ime, 18. opeka, žgana do temnordeče barve, 20. vojna umetnost, urno poveljevanje.

NAVPIČNO: 1. muslimanski duhovnik, 2. nacionalna skupnost, 3. nastanek za guganje, 4. makedonsko kolo, 5. skladatelj prve hrvaške opere (Vatroslav), 6. oslov glas, 7. sosednji črki v abecedi, 12. razvoj dogodkov, 15. urna za pepel sežganega, 17. pripadnik zahodne skupine starih Slovanov, 18. avtomobilska značka okraja Kutina, 19. romanski spomenik.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE
VODORAVNO: 1. Grant, 8. Teokrit, 9. rovt, 8. Sr, 10. Grik, 11. Ike, 12. aga, 13. ban, 14. ti, 15. Bert, 16. interna, 18. Aosta.

WALT DISNEY PODOBE IZ NARAVE

DOBRODOŠLA MOČA
MED GROMOM SVI-
GAJO BLISKI NAD
PUŠČAVO, IZ GOSTIH
TEMNIH OBLAKOV
LJUBE KOT IZ SKAFA.

OB VSEM TEM JE PUŠČAVSKA ŽELVA SREČNA KO SE NEVIHTA UNESE IN SPET POSIJE SVOJE CE SE PONOVO OSKRBI Z VODO, TAKO DA JI LEP ČAS NI TREBA ZVEČITI PUŠČAVSKEGA RASTLINJA.

Distributed by King Features Syndicate

ZGODBO
JOŽETA
GRADIŠKA

Zmaj
v dolini

RIŠE
DRAGO
STRMEC

307. V bataljon so prihajali novi borci. Med njimi je bilo osem fantov in mož, ki so pobegnili iz nemških zaporov. Zatrjevali so, da jim je pomagal ječar. Izkopali smo nainomet in od nekod so prignali nove konje. Malo več ko tri tedne je minilo od tedaj, ko nas je harka z velikansko sovražno premočjo preganjala po negu, mrazu, vrhovih, skozi lekoto in nedopovedljive napore kot zveri. In skoni smrt. Zdalj, po treh tednih, nismo bili manj močni kot pred hajko in zdaj smo se poglani v napad mi. Komandirji so že dva dni popisovali orožje, strelivo in opremo; enakomerno smo si razdelili vse, kar smo imeli. Zvečer je krenil bataljon na pot.

308. Po dveh urah hoda smo šli v dolino v trdi temi, le nekaj ste metrov nad nemško postojanko. Vedeli smo, da smo krenili v napad. Zato se nam je čudno zdelo, da se nismo ustavili, marveč smo šli naprej. Spustili smo se na trdo zemljo. Naleteli smo na del prvega bataljona, ki je bil še v zasadi vrh klanca. Pol ure se je pomikala naša kolona po cesti. Pred Ločnje je bataljon zavil v hrib. Pod njim je bila namočena nemška postojanka daleč naokoli. Zdalj smo tudi borci videli, da bomo napadali Ločno. Ko bomo zavzeli to, bodo druge postojanke laže cepale. Ustavili smo se pol kilometra nad utrjeno sovražno postojanko.

309. Komandirji so nam razlagali, kje je utrjena kola, kje obidano župnišče s policiisti in kje so ključni betonski bunkerji. Naš bataljon je bil v središču napada. Obravčunal naj bi s kolo, ki je bila močno utrjena in je varovala policiiste. Župnišču, ki je stalo na samem, bi prišli minometi lahko do živga. Solo pa so obdajale hiše in okoli nje so rasle orjaške lipe. Minometi tu ni bil za rabo. Ravno zato je bila kola zelo trd oreh. Ob enajstih ponoči smo se pripeljali v vas do vogalov in smežnih jarkov, od koder smo gledali obrise loke v temi. Medtem ko smo nestrpno čakali dogovorjeno minuto, so minmeti pripravljali razstrelivo.

iz tega
 prezimne
 naročilo
 o romani
 niški po-
 a misel:
 krajevni
 tošnjem
 nik. Vsa
 bibliškem
 en širši
 Načrte
 Kobeta
 ič.
 venakim
 i pomo-
 bode te
 'kov, da
 postavilo
 rispevke
 odkriti
 vočasno
 omenika
 Nitke

